

Kursbeskrivelse

Trinn 2: Speiderprogrammet i egen enhet

I **Trinn 2: Speiderprogrammet i egen enhet** lærer deltakerne metoder, verktøy og hjelpemidler til langtidsplanlegging av speiderarbeidet. Utgangspunkt for planleggingen er speiderprogrammet.

Trinn 2 lærer også deltakerne om hvordan de kan tilpasse speiderarbeidet i egen enhet. I tillegg får deltakerne en grundigere innføring i speidermetoden, slik at de kan bruke denne aktivt i speiderarbeidet.

Overordnet mål

Deltakerne skal etter endt kurs være i stand til å bruke metoder, verktøy og hjelpemidler til langtidsplanlegging av speideraktiviteter for egen enhet, med utgangspunkt i speiderprogrammet.

For hver av kursets fire moduler er det beskrevet flere konkrete mål. De oppsummerer mer detaljert hva deltakerne skal lære gjennom kurset.

Struktur og kursform

Kurset er det andre i grunntreningen. Det består av de fire modulene **Enhetsarbeid**, **Situasjonsorientert ledelse**, **Planlegging i egen enhet** og **Planlegging i praksis**.

Kursstaben utarbeider i fellesskap en plan for hvordan kurset skal gjennomføres. Planen tar for seg hvordan målene skal nås gjennom valg av aktiviteter, valg av metode, tidsbruk og ansvarsfordeling.

Kurset kan gjennomføres på mange ulike måter, for eksempel som helgekurs, en rekke kveldskurs eller dagskurs. Det er kun fantasien som setter grenser, men summen av gjennomføringen skal ta for seg alle målene i hver modul. Modulene er kun en logisk gruppering av kursmålene, og det er mulig å omrokere på målene for å tilpasse til den ønskede gjennomføringsmåten.

Innholdet i hver modul skal vektlegges likt. Kurset har en estimert varighet på 14 timer.

Deler av kurset kan med fordel gjennomføres enhetsvis, og det er en fordel om kurspatroljene er satt sammen basert på deltakernes enheter.

Kveldskurs/dagskurs

Kurset kan gjennomføres oppdelt over flere kvelder eller dager, noe som gjør det tilgjengelig for de som ikke kan sette av en hel helg til kurs. Det gir også en mulighet for at deltakerne

får en refleksjonsperiode mellom kursdagene og at denne kan brukes som en aktiv del av kurset.

En ulempe med denne varianten er at man risikerer at noen ikke får deltatt hver gang, og dermed ikke får fullført kurset. Det vil også kreve mer av ledertrenerne for at deltakerne skal kunne se helheten i kurset.

Helgekurs

Ved å gjennomføre som helgekurs sikrer man at alle deltakerne er til stede. Når man tilbringer lengre tid sammen vil det ofte dukke opp situasjoner som man ikke hadde planlagt for, og som man kan bruke aktivt i kurset. Gjennomføring over en helg vil også gjøre det enklere å bruke speidermetoden og synliggjøre denne som en helhet i kurset.

Det er fordeler og ulemper med enhver variant, men det er mulig å få til gode gjennomføringer så lenge staben planlegger godt. Helgekurs er likevel å anbefale som gjennomføringsmåte.

Forslag til gjennomføring

Det er laget forslag til hvordan kurset kan gjennomføres, både som kveldskurs og helgekurs. Disse ligger på speiding.no.

Kursstab

Kursleder må være godkjent ledertrener i Norges speiderforbund. Veilederne skal ha fullført grunntrainingen og bør ha variert kompetanse og bakgrunn. Det er en fordel om flere av veilederne har vært veileder på Trinn 2 tidligere. Antall veiledere avhenger av antall deltakere, men det er god erfaring med å ha to veiledere som utfyller hverandre i hver patrulje.

Det er viktig at kursleder er bevisst veiledernes utvikling gjennom planleggingen og gjennomføringen av kurset. I planleggingen må veilederne arbeide for en felles forståelse for kursets mål, innhold og arbeidsform. Kursleder må sikre seg at veilederne har god nok forståelse for kursets innhold og de ulike begrepene innenfor ledelse, slik at de kan formidle disse til deltakerne.

Det er viktig at de som har ansvar for de forskjellige delene av kurset har god kunnskap om og erfaring fra det faglige innholdet i sin del av kurset. I dette kurset gjelder det særlig enhetsarbeid og langtidsplanlegging av speiderarbeidet.

Det er en fordel om temaene i veiledning og konflikthåndtering holdes av en person som aktivt bruker veiledning som metode og har erfaring med forebygging og håndtering av konflikter. Om denne personen ikke er godkjent ledertrener, skal det finnes en faglig ansvarlig som følger opp og som er godkjent ledertrener i Norges speiderforbund.

Deltakere

Deltakerne skal ha gjennomført Lederstart og Trinn 1 og bør friske opp innholdet fra Trinn 1 før de kommer på kurset.

Evaluering av deltakerne

Deltakerne bør få løpende muntlige tilbakemeldinger og innspill underveis i kurset. Sluttvurdering bør gis i en personlig samtale med hver enkelt deltaker. Deltakerne kan også få en skriftlig tilbakemelding som kan hjelpe dem med videreutvikling.

Deltakerne vurderes ut fra følgende punkter:

- Målene i hver modul
- Kjennskap til nyttige metoder og verktøy
- Formidlings- og inspirasjonsevne

Deltakerne skal også oppfordres til selv å gjøre seg opp en mening om sine styrker og forbedringsmuligheter som speiderleder.

Til gjennomføringen av kurset

Deltakerne gjøres kjent med hovedinnholdet og målene med kurset i forkant av kursstart, slik at de selv kan ta ansvar for egenutvikling og stille spørsmål om det er noe de lurer på. I løpet av kurset bør deltakerne få tid til å reflektere over egen læring og erfaringer.

Notatboka er et godt arbeidsredskap på dette kurset. Her kan deltakerne notere idéer, skrive analyser, gjøre refleksjoner, sette opp avtaler og skrive inn inspirerende ord. På denne måten blir notatboka til en tips- og minnebok fra kurset til senere bruk. Samtidig er blyant og notatbok like godt egnet til å bruke både inne og ute.

Fysiske rammer

Kurset kan holdes både inne og ute. Stedet bør inspirere til uformelt samvær (leirbålplass, peisestue e.l.). Speiderhytter og forbundets leirsteder passer godt til dette. Friluftsliv som ramme velges når det er mulig. Å være ute gir mange muligheter og naturen styrker fellesskapet. Uavhengig av hvor kurset gjennomføres er det viktig å legge opp til variasjon i gjennomføringen: vekselvis ute og inne, i ro og i bevegelse.

Speidermetoden

Speidermetoden brukes aktivt gjennom hele kurset. I Trinn 2 har man et ekstra fokus på de tre delene

- symbolikk, rammer og lek
- progresjon i aktiviteter og ferdigheter
- medbestemmelse og ansvar

For å bevisstgjøre deltakerne på viktigheten av å bruke patruljesystemet og veiledning som metode, må de selv oppleve dette gjennom deltakelse på kurset.

Ledelsesmodeller

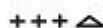
Veilederne bør bevisst bruke følgende modeller og gjøre deltakerne kjent med deres betydning:

Slangen
(situasjons-
orientert ledelse)

Grøfta

**Tre positive og en
utfordring**

Spiralen
(erfarings sirkelen)

Relevans for eget speiderarbeid

Gjennom hele kurset skal deltakerne utfordres på å vurdere hvordan de ulike temaene kan formidles i egen enhet:

Hvor?	Vurdering av hvor formidlingen av tema bør gjennomføres for at speiderne skal lære best mulig.
Hva?	Vurdering av hvilke deler temaet består av.
Hvordan?	Valg av ramme og formidlingsmåte (instruksjon, veiledning, oppgaveløsning mv.)
Når?	Temaets plassering i progresjonen i enheten.
Hvorfor?	Forankring av hvert av spørsmålene i denne tabellen i speiderprogrammet.
Hvem?	Bruke ressursene i enheten (ledere, speidere og foreldre).

Mye av læringen i kurset skal skje gjennom bevisst bruk av situasjoner man treffer på eller skaper underveis. Deltakerne må gjennom disse eksemplene lære seg at de kan formidle ting uten å instruere. Flere temaer bør også tas opp til diskusjon, da dette vil stimulere til refleksjon og bevisstgjøring av deltakerne. Hvert emne bør oppsummeres, for eksempel ved at alle deltar i en erfaringsdeling.

ALLTID BEREDT

Noen små huskereglar til staben

- Alle deltakerne må føle seg velkomne på kurset. Det er viktig at deltakerne blir godt mottatt og føler seg verdifulle for kurset fra første stund. Overlat ingen til seg selv mens man venter på resten av deltakerne.
- Ha alltid minst en person som velkomstkomité.
- Gi gjerne deltakerne noe å spise og litt å drikke (kjeks, kaffe el.) mens de venter.
- Presenter alltid deg selv når du møter nye deltakere, selv om du skal ha en mer offisiell presentasjon senere (bruk gjerne navnelapper).
- Husk: **«Du får aldri en ny sjanse til å gjøre et godt førsteinntrykk».**

Nyttig litteratur og hjelpemidler

- Ledelse i Norges speiderforbund
- Lederveiledning: Planlegging
- Lederveiledning: Speiderprogrammet
- Lederveiledning: Speidermetoden
- Loggbøker for alle enheter
- Fordypningsmerkebøker
- Huskekort
- Speiderbasen
- www.speiding.no

Modul 1: Enhetsarbeid (3,5 timer)

Enhetsarbeid vil lære deltakerne hvordan de kan tilpasse speiderprogrammet til sin enhet, hva som kjennetegner de ulike enhetene og hvordan speidermetoden kan brukes i egen enhet.

Til gjennomføringen av modulen

Modulen er en videreføring av temaene i modul 1 og 2 i Trinn 1, med fokus på enhetsarbeid. For at deltakerne skal få en god innføring og en god forståelse av speidermetoden og speiderprogrammet i egen enhet, bør det settes av tilstrekkelig med tid til disse temaene. Modulen kan med fordel legges opp på en måte som aktiviserer deltakerne, gjerne med gruppediskusjoner og prøve ut ting i praksis (leirbål, seremonier, lek, m.v.) . Denne modulen kan kjøres enhetsvis eller samlet. Det er også mulig å kjøre deler av modulen felles for ulike enheter og skille bare i de enhetsspesifikke delene. Ta gjerne et emne med gruppediskusjon og en oppsummering i plenum.

Modulen består av emnene **Speidermetoden 2** og **Egen enhet**. Mål for emnene og hva de innebærer er beskrevet i tabellene under.

T2M1-1 // Speidermetoden 2
Mål
Deltakerne skal
<ul style="list-style-type: none">○ få god kjennskap til alle elementene i speidermetoden○ bli trygge på å bruke følgende elementer av speidermetoden aktivt i speiderarbeidet:<ul style="list-style-type: none">- Symbolikk, rammer og lek- Progresjon i aktiviteter og ferdigheter- Medbestemmelse og ansvar○ tilegne seg kunnskap om planlegging og gjennomføring av tradisjonelle speideraktiviteter og -seremonier
Hva
<ul style="list-style-type: none">- Kort oppsummering av alle 8 elementene i speidermetoden (repetisjon fra Trinn 1).- Grundigere innføring i disse elementene i speidermetoden:<ul style="list-style-type: none">- Symbolikk, rammer og lek- Progresjon i aktiviteter og ferdigheter- Medbestemmelse og ansvar- Tradisjonelle seremonier og aktiviteter som leirbål, Scouts' Own og lignende.

T2M1-2 // Egen enhet

Mål

Deltakerne skal

- få kjennskap til enhetens utviklingsmål
- få forståelse for prinsipper for arbeidet i enheten, få kjennskap til organisering av enheten og hva som er spesielt for enheten
- få forståelse for hva som kjennetegner speidere i deres enhet
- få kjennskap til og erfaring med rammer for enhetens arbeid og få forståelse for hvorfor bruk av rammer er viktig
- forstå hvordan speidermetoden brukes som en viktig del av arbeidet i enheten og kjenne til hvilke elementer i speidermetoden som er spesielt viktige i deres enhet

Hva

- Aldersbestemte utviklingsmål i speiderprogrammet
- Enhetens særpreg og organisering
- Aldersgruppens kjennetegn/utviklingstrekk
- Speidermetoden i egen enhet. Hvilke elementer og hvordan de er viktige i de ulike enhetene.
- Progresjon i speiderprogrammet fra bever til rover
- Symbolikk, rammer og lek i de ulike enhetene
- Relevante programelementer for egen enhet

T2M1-2 // Innhold per enhet

Koloni (bever)

- Mål for arbeidet i kolonien
- Arbeidsform og organisering
- Koloniens særpreg
- Aldersgruppens særtrekk
- Rammearbeid i kolonien:
 - Viktigheten av rammer for beverarbeidet. Vise eksempler på åpning og avslutning av møter/turer i kolonien, eller annen bruk av seremonier og rammer i enheten.
- Kunnskap om hvordan bruke lek for å oppnå læring. Vise ulike typer leker og hvordan de brukes.
- Medbestemmelse og ansvar - hvordan og hvorfor involvere speiderne i planlegging i kolonien
- Friluftsliv som ramme, rolle av utemøter i kolonien

Flokk (småspeider)

- Mål for arbeidet i flokken
- Arbeidsform og organisering
- Flokkens særpreg
- Aldersgruppens særtrekk
- Rammearbeid i flokken:
 - Viktigheten av rammer for flokkarbeidet. Typer rammer, med vekt på jungelrammen.
 - Vise eksempler på åpning og avslutning av møter/turer i flokken, eller annen bruk av seremonier og rammer i enheten.
- Kunnskap om hvordan bruke lek for å oppnå læring. Vise ulike typer leker og hvordan de brukes.
- Medbestemmelse og ansvar - hvordan og hvorfor involvere speiderne i planlegging i flokken.
- Friluftsliv som ramme, rolle av utemøter i flokken

Tropp (stifinner og vandrer)

- Mål for arbeidet i troppen
- Aldersgruppens særtrekk
- Arbeidsform og organisering:
 - Patruljesystemet. Hvordan sette sammen patruljer.
 - Organisering av stifinner/vandrer.
 - Førerpatruljens sammensetning og funksjon.
- Rammearbeid og symbolikk:
 - Patruljesærpreg og learning by doing.
- Progresjon:
 - Tilrettelegging for faglig og personlig utvikling for den enkelte speider.
 - Progresjon fra stifinner til vandrer.
- Medbestemmelse og ansvar:
 - Speidernes behov for involvering.
 - Ansvar for egenutvikling.
- Førerpatruljearbeid som forutsetning for godt troppsarbeid
- Lover og retningslinjer som gjelder medbestemmelse for speidere i NSF (inkl. deltakelse på troppsting, gruppeting, korpsting/kretsting, speiderforum og speiderting)

Lag (rover)

- Mål for arbeidet i roverlaget
- Arbeidsform, organisering og sætrekk.
- Aldersgruppens muligheter og utfordringer - Hvordan motivere rovere
- Støtte og hjelp til roverlag og roverarbeid i gruppa, kretsen og forbundet
 - Rovervenn/rovermentor, kretsen/ roverombudet, roverarrangementer
- Medbestemmelse og ansvar i roverlaget
- Tjeneste: Ansvar i gruppa, kretsen eller forbundet som et viktig steg for å nå målene for arbeidet i laget.
- NSF's organisering og muligheter for rovere til å påvirke beslutninger i forbundet
 - Gruppeting, kretsting, speiderting og roverforum
- Symbolikk, rammer og lek i roverlaget
 - Aspirantperiode og opptakelse
 - Særpreg og tradisjoner i laget
 - Hvordan lage gode arrangementer
 - Læring gjennom lek
- Prosjektarbeid som arbeidsmetode i laget

Modul 2: Situasjonsorientert ledelse (3,5 timer)

Situasjonsorientert ledelse vil lære deltakerne hvordan og hvorfor veiledning brukes som metode i speiderarbeidet, og gi deltakerne praktisk erfaring med veiledning. I tillegg vil modulen gi dem en innføring i konflikthåndtering.

Til gjennomføringen av emnet

For at deltakerne skal få en god forståelse av emnene må de gjennomgås grundig. Ta et emne av gangen med gruppediskusjon og oppsummering i plenum. Det er også viktig at deltakerne får mulighet til å prøve seg på veiledning i en praktisk situasjon.

Modulen består av emnene **Veiledning** og **Konflikthåndtering**. Mål for emnene og hva det innebærer er beskrevet i tabellene under.

T2M2-1 // Veiledning

Mål

Deltakerne skal

- få innblikk i veiledningsbegrepet slik det brukes i Norges speiderforbund
- få en forståelse for hvorfor og hvordan de bruker veiledning i speiderarbeidet
- bli kjent med noen modeller som er viktige i veiledning
- få erfaring med veiledning i en praktisk situasjon

Hva

- Veiledningsbegrepet slik det brukes i Norges speiderforbund.
- Sammenligning av veiledning med andre former for hjelp eller undervisning.
- Veilederens rolle:
 - Personlige egenskaper.
 - Spørsmålsstilling.
- Ulike veiledningsstrategier.
- Gjennomgang av grunnleggende ledelsesmodeller fra *Ledelse i NSF*.
- Praktisk øvelse i veiledning.

T2M2-2 // Konflikthåndtering

Mål

Deltakerne skal

- få en forståelse av hva en konflikt er og hvordan en konflikt kan utvikle seg
- bli kjent med hvordan en kan forebygge og håndtere konflikter
- bli kjent med noen grunnleggende modeller innen konflikthåndtering

Hva

- Forskjell på uenigheter og konflikt.
- Hvordan en konflikt kan eskalere.
- Isfjellmodellen av konfliktforebygging:
 - Det vi ser over vannet er håndteringen av konflikten.
 - Det som er under vannet er forutsetninger for at en konflikt skal håndteres på en god måte. (Samarbeid, kommunikasjon og anerkjennelse av seg selv og andre.)
- Hvordan forebygge og håndtere konflikter:
 - Aksept for å ha ulike meninger.
 - Sjiraffspråket (ikke-voldelig kommunikasjon).
 - Ta tak i en konflikt i tide.
 - Å megle i en konflikt.
 - Søk etter hjelp om nødvendig.
- Retningslinjer for konflikthåndtering i Norges speiderforbund.

Modul 3: Planlegging i egen enhet (3,5 timer)

Planlegging i egen enhet skal lære deltakerne å utarbeide en langtidsplan for egen enhet, hvordan deltakerne kan ta hensyn til forhold som progresjon, individuelle forutsetninger og lokale forhold i planleggingen, og hvordan de kan bruke evaluering og erfarings sirkelen til forbedring av arbeidet i enheten.

Til gjennomføringen av modulen

Modulen er en videreføring av temaene i modul 3 og 4 i Trinn 1, med fokus på langtidsplanlegging. Bruk gjerne erfaringsdeling underveis i modulen. Legg også gjerne vekt på de elementene i speidermetoden som er de viktigste for arbeidet i enheten.

Modulen består av emnet **Planlegging i egen enhet**. Mål for emnet og hva det innebærer er beskrevet i tabellen under.

T2M3-1 // Planlegging i egen enhet
Mål
Deltakerne skal <ul style="list-style-type: none">o tilegne seg kunnskap om planlegging og oppbygging av terminliste og langtidsplaner, med utgangspunkt i speiderprogrammeto bli trygge på hvordan de kan tilpasse speiderarbeidet etter individuelle forutsetninger, progresjon og lokale forholdo lære hvordan de kan bruke evaluering og erfarings sirkelen til forbedring av arbeidet i enheten
Hva
<ul style="list-style-type: none">o Langtidsplanlegging i form av terminliste og arbeidsplan.o Bruk av speiderprogrammet som planleggingsverktøy i langtidsplanleggingen.o Nyttige hjelpemidler i langtidsplanleggingen og bruk av disse. (Programrelaterte hjelpemidler.)o Enhetsprogresjon.o Individuell tilrettelegging og progresjon.o Lokale forhold i planleggingen (klima, sjø/innland osv.) og hvordan ta hensyn til dette.o Fleksibel planlegging og håndtering av uventede situasjoner.o Repetisjon av modellen 3x3.o Bruk av evaluering og erfarings sirkelen.o Hvordan få med «alle»: tilrettelegging, mangfold og inkludering.

Modul 4: Planlegging i praksis (3,5 timer)

Planlegging i praksis skal gi deltakerne erfaring med langtidsplanlegging i egen enhet i praksis. Deltakerne skal gjennomføre noe av det planlagte innholdet, og evaluere planleggingen og gjennomføringen.

Til gjennomføringen av modulen

Denne modulen er en videreføring av innholdet i modul 3, der deltakerne skal få prøve ut i praksis det de lærte i modul 3 om planlegging i egen enhet.

Deltakerne skal lage en langtidsplan med utgangspunkt i at enheten skal på en speidertur i løpet av perioden. Deltakerne skal lage planen med utgangspunkt i hvilke ferdigheter og kunnskap speiderne trenger for å forberede seg til turen, og hvordan dette skal organiseres og forankres i speiderprogrammet.

Deltakerne skal vektlegge mål, metode, seremonier og rammer, enhetsprogresjon og individuell tilrettelegging, faglig utbytte og lek/sosialt i planleggingen. I denne modulen er det viktig at deltakerne får nok tid til å gjennomføre noen av aktivitetene de har planlagt, slik at de kan få erfaring med fleksibel planlegging og tilpassing av aktiviteter underveis.

Modulen bygger videre på innholdet i **Planlegging i egen enhet** og består av emnet **Planlegging i praksis**. Mål for emnet og hva det innebærer er beskrevet i tabellen under.

T2M4-1 // Planlegging i praksis

Mål

Deltakerne skal

- få praktisk erfaring med å lage en langtidsplan for speiderarbeidet frem mot en speidertur
- gjennomføre noe av innholdet i langtidsplanen og evaluere planleggingen og gjennomføringen

Hva

- Ta i bruk alt det som ble lært i modul 3.
- Praktisk øvelse der det skal lages en del langtidsplan for hver enhet, ved hjelp av programrelaterte hjelpemidler. Planen skal legges fram mot en tur og ta for seg de aktiviteter som må finne sted på møtene før turen, for at speiderne skal være forberedt.
- Detaljnivået på langtidsplanen kan variere, men noe må være så detaljert at det kan gjennomføres.
- Gjennomføre noe av det planlagte innholdet.
- Evaluere planleggingen og gjennomføringen.